

150000 SLOV

texty odjinud

III/84/7

Československo Böll (1); Šotola, Hrabal (3); Havel a mlčení (4); Škvorecký (5); Filip (10, 13); Bruegel (11); Liehm (12); Pachman (14)

Bulharsko Bulharská spojka (16)

SSSR Ničení přírody v SSSR (22)

Svět Dva imperialismy (33); Zahraniční politika USA (34); S Rusy žít (43)

Zbrojení a odzbrojení Jogin a komisař (47); Pacifismus a teror (51); Sacharovův dopis (63); Údaje o raketách (72); Policie a demonstranti (79)

Náboženství Není-li Bůh (84); Rozhovor ve třech; Jan Pavel II. (101); Američtí katolíci (118); Jezuité (124); Vira a věda (126); Ostatní křesťané (132); K Lutherovu výročí (136); Konverze R. Garaudyho (142) Utopie a antiutopie Hledači bohů (146); Záhady moci (153); Fromm o Orwellovi (159); Orwell o svobodě a literatuře (163)

Do třetího ročníku (171)

ROMÁNOVÁ PŘÍLOHA George Orwell: 1984 (Část první)

Heinrich Böll

Odvaha k odporu

(Čemu se v ovzduší bonnského Obratu můžeme naučit u českých literátů)

Těžké rozhodování, tísnivá otázka: je tomu teprve nebo už patnáct let, co sovětské tanky v zárodku zardousily cosi, co mohlo vejít do evropských, ba světových dějin jako demokratický socialismus, jako socialismus s lidskou tváří? Zuřivé rozhořčení Čechů nad tehdejším rdošením a potlačováním — zažil jsem to na místě — bylo jednomyslné.

Zdá se to někdy už dávno a daleko, hluboko ponořené — vzdálené nikoliv půldruhou desetkou let, nýbrž staletími — avšak nemožnost být i jen příměřeně s to odhadovat „dějinné prostory“ a předvídat běh historicko-politických procesů, se tu plně ozeřmje.

Tři roky „Solidarity“ — nebyla to tři desetiletí? — se budou za dvacet let možná jevit jako půl století.

Mezitím se denně prokazovalo, že žádná z obou supervelmocí není schopná přijmout demokratický socialismus. A rdošení je metoda, které se pak říká „normalizace“. Zdalipak si už Strauss uvědomuje, co natopil, když obmyslel přátelskými slovy současný vývoj v Polsku, tedy vývoj stejným směrem, jímž se ubírala ČSSR, vývoj k „hrbitovnímu pořádku“?

Srovnání mezi Polskem a Československem by

ovšem bylo nutné provést spolu s přesným zhodnocením všech historických a politických rozdílů; klíčem, a to společným, tu však opět bude „normalizace“.

V navýsost aktuální antologii, uspořádané Jiřím Grušou, slyšíme a čteme hlasy nikoli snad všech, nicméně mnohých, kteří se v ČSSR neznormalizovali, neboli těch, kdo ve smyslu držitelů moci nepřijali předepsaný způsob, takže je lze označit za nezpůsobné, ba nezpůsobivé. Jsou to lidé, kteří nemlčí, navzdory věznění, týrání, pokořování, zastrasování, dokonce — jak dokládají tři příspěvky v tomto sborníku — vraždám. Je podivuhodné, co tu k nám proniká přes hranice. Snadno se řekne, odtud, od nás, že jsou „stateční a nezlomění“, když přece každý cítí, jak Šimečka, Havel, Šiklová, jak téměř všichni, kdo se tu zabývají výkladem a rozborem konfliktů, píší a volají věru z posledních sil, zaujati nikoli snad pouze českým dědictvím a tamními nadějemi, nýbrž s očima otevřenými k problémům ostatního světa.

Je skutečně možné, aby se právě tam, ve vězeních a pod útlakem, rozpoznávaly, definovaly a analyzovaly problémy, které se nás také týkají, vůči nimž však ve své zbytnělosti zůstáváme slepi? „Stádnost konumuho života“, píše V. Havel, „je jímž skvělým výrazem jsou ovšem moderní sídlišti a je jímž skvělým nástrojem je televize; rozpad človéka do jeho jednotlivých zanonymizovaných funkcí (producent, konzument, pacient, volič atd.), jeho totální zbezvýznamnění tváří v tvář anonymnímu společenskému makrostrukturám, jeho komplexní adaptace na obecnou, mravní normu“... — jsou